

V Bruseli 24. apríla 2025
(OR. en)

8086/25

EDUC 112
SOC 223
DIGIT 63
EMPL 143

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Úloha únie zručností pri posilňovaní európskeho vzdelávacieho priestoru – <i>diskusia o smerovaní</i>

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku predsedníctva k uvedenému predmetu na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport), ktoré sa uskutoční 12. mája 2025.

Úloha únie zručností pri posilňovaní európskeho vzdelávacieho priestoru

Vzdelávanie a rozvoj zručností sú jadrom hospodárskej a sociálnej agendy Európskej únie. S cieľom posilniť konkurencieschopnosť Európy a jej hospodársku a demokratickú odolnosť a poskytnúť všetkým rovnaké príležitosti prístupu k vzdelávaniu, celoživotnému vzdelávaniu a kvalitným pracovným miestam Európska komisia predstavila úniu zručností, strategickú iniciatívu, ktorej cieľom je zlepšiť vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie.

Komisia vo svojej vízii únie zručností chápe vzdelávanie a zručnosti ako plnohodnotný a komplexný strategický politický nástroj na podporu hospodárskej konkurencieschopnosti a stability EÚ.

V únii zručností sa uvádzajú dve kľúčové iniciatívy súvisiace so vzdelávaním:

- Akčný plán pre základné zručnosti, ktorý sa zameriava na zlepšovanie základných zručností v oblasti gramotnosti, matematiky a prírodných vied, ako aj digitálnych a občianskych zručností,
- strategický plán vzdelávania v oblasti STEM, ktorého cieľom je zvyšovať odbornosť a podporovať kariéry v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM).

Únia zručností sa zameriava na štyri zložky, ktorými sa má zabezpečiť, aby mal každý príležitosť vybudovať si pevné základy zručností a zapojiť sa do celoživotného zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie v záujme plnohodnotného života. Ide o tieto štyri zložky:

- rozvíjanie zručností pre kvalitný život a kvalitné pracovné miesta prostredníctvom silného vzdelanostného základu s iniciatívami na posilnenie a rozvoj vzdelávania a zručností prostredníctvom európskeho vzdelávacieho priestoru vrátane nových iniciatív, ako je program na podporu základných zručností,
- zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia adaptabilnej pracovnej sily v záujme digitálnej a zelenej transformácie vrátane opatrení na podporu celoživotného vzdelávania a zvyšovania úrovne zručností prostredníctvom mechanizmov, ako je pilotný projekt záruky získania zručností,
- zabezpečenie obehu zručností v celej EÚ so zreteľom na konkurencieschopnosť vrátane opatrení na uľahčenie mobility pracovnej sily zjednodušením uznávania kvalifikácií prostredníctvom iniciatív na zaistenie prenosnosti zručností,
- prilákanie, rozvoj a udržanie talentov pre budúcnosť Európy prostredníctvom opatrení, ako je napríklad akcia Marie Curie-Skłodowskej „MSCA Choose Europe“ (Akcia Marie Curie-Skłodowskej Vyberte si Európu).

V oznámení Komisie sa navrhuje aj niekoľko nových cieľov, ktoré sa majú splniť do roku 2030:

- podiel podvýkonnosti, pokiaľ ide o gramotnosť, matematiku, prírodné vedy a digitálne zručnosti, by mal byť nižší ako 15 %, zatiaľ čo podiel najlepších výsledkov, pokiaľ ide o gramotnosť, matematiku a prírodné vedy, by mal byť aspoň 15 %,
- podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) na strednej úrovni by mal byť aspoň 45 %, pričom aspoň jeden zo štyroch študentov by mal byť ženského pohlavia,

- podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v terciárnom vzdelávaní by mal byť aspoň 32 %, pričom aspoň dvaja z piatich študentov by mali byť ženského pohlavia,
- podiel študentov zapísaných v doktorandských programoch odboru IKT¹ by mal byť aspoň 5 %, pričom aspoň jeden z troch študentov by mal byť ženského pohlavia,
- ročný počet študentov z krajín mimo EÚ, ktorí prichádzajú študovať a získať titul na terciárnom stupni v EÚ, by mal byť aspoň 350 000.

S cieľom zabezpečiť tvorbu a vykonávanie politiky založenej na dôkazoch sa navrhuje nový rámec riadenia (ako sa uvádza v prílohe) vrátane Európskeho výboru na vysokej úrovni pre zručnosti a Európskeho monitorovacieho strediska zručností. Výbor aj monitorovacie stredisko budú podporovať prácu Komisie na odporúčani týkajúcom sa vzdelávania a zručností pre EÚ²⁷ a na odporúčaníach pre jednotlivé krajiny v cykle európskeho semestra.

V únii zručností sa vzdelávanie a zručnosti chápu ako strategický nástroj na podporu hospodárskej konkurencieschopnosti. V tejto iniciatíve sa síce uznávajú kľúčové výzvy, ako je pokles základných zručností, nedostatok učiteľov a potreba digitálnych a zelených zručností, avšak vzdelávanie a odborná príprava sa v nej do veľkej miery vnímajú z hľadiska trhu práce, pričom všeobecnejším vzdelávacím hodnotám, ako je osobný rozvoj a kritické myslenie, sa venuje menej pozornosti.

Kľúčovým rámcom na zabezpečenie celostného prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave vo všetkých kontextoch a na všetkých úrovniach – od vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve až po vzdelávanie dospelých vrátane OVP a vysokoškolského vzdelávania – však zostáva strategický rámec pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave vytvorený v roku 2021, ktorého hlavným cieľom je vybudovať európsky vzdelávací priestor. Tento rámec sa zameriava na päť strategických priorít, z ktorých viaceré sú v súlade s cieľmi únie zručností, a má vlastný súbor ambiciózných cieľov na úrovni EÚ, na ktorých sa dohodli členské štáty, pričom do roku 2030, teda v rovnakom časovom horizonte ako v prípade nových cieľov navrhnutých v rámci únie zručností, sa má splniť týchto päť z nich:

¹ Informačné a komunikačné technológie.

- **15-roční so slabými výsledkami v základných zručnostiach**

Do roku 2030 by mal byť podiel 15-ročných so slabými výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách nižší ako 15 %.

- **Ôsmaci so slabými výsledkami v digitálnych zručnostiach**

Do roku 2030 by mal byť podiel ôsmakov so slabými výsledkami v počítačovej a informačnej gramotnosti nižší ako 15 %.

- **Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve**

Do roku 2030 by sa na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve malo zúčastňovať aspoň 96 % detí od troch rokov do veku začatia povinnej školskej dochádzky.

- **Osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku**

Do roku 2030 by mal byť podiel osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, menší ako 9 %.

- **Dosiahnutie terciárneho vzdelania**

Do roku 2030 by mal podiel osôb vo veku 25 až 34 rokov, ktoré dosiahli terciárne vzdelanie, predstavovať aspoň 45 %.

Medzi iniciatívami únie zručností a európskeho vzdelávacieho priestoru sú mnohé synergie, pričom tieto iniciatívy majú viacero spoločných cieľov, ako je zlepšenie zručností, celoživotné vzdelávanie a mobilita. Je však potrebné zabezpečiť, aby prístup únie zručností zameriavajúci sa na trh práce nezatienil širší cieľ európskeho vzdelávacieho priestoru, ktorého základnou zásadou je zastrešovať systémy vzdelávania a odbornej prípravy ako celok inkluzívnym a celostným spôsobom s perspektívou celoživotného vzdelávania s cieľom zabezpečiť, aby tieto systémy prispievali k osobnému, sociálnemu a profesijnému naplneniu všetkých občanov a podporovali demokratické hodnoty, rovnosť, sociálnu súdržnosť, aktívne občianstvo a medzikultúrny dialóg.

Zručnosti sú základom prosperujúceho a konkurencieschopného hospodárstva, a preto by systémy vzdelávania a odbornej prípravy mali občanom inkluzívnym spôsobom umožniť, aby nadobudli vysokokvalitné zručnosti, počnúc základnými zručnosťami, ktoré sú kľúčovým faktorom osobného naplnenia a rozvoja, zamestnateľnosti, sociálneho začlenenia a aktívneho občianstva. Základné zručnosti v oblasti gramotnosti a matematickej gramotnosti sú kľúčové, ale nepostačujú na to, aby jednotlivci dokázali čeliť rýchlo sa meniacemu sociálno-ekonomickému prostrediu, a musia sa doplniť o kritické myslenie, tvorivosť a občiansku angažovanosť.

Vzhľadom na toto súbežné úsilie a zavedený rámec európskeho vzdelávacieho priestoru, ktorý je hlboko zakorenený v spolupráci medzi členskými štátmi s podporou Európskej komisie, a s cieľom maximalizovať efektívnosť a účinnosť systémov a politík vzdelávania a odbornej prípravy by únia zručností mohla slúžiť na upevnenie a posilnenie európskeho vzdelávacieho priestoru riešením vznikajúcich výziev vo vzdelávaní a odbornej príprave a na zabezpečenie efektívneho využívania dostupných zdrojov predchádzaním akejkoľvek duplicite a dodatočnému administratívne mu zaťaženiu.

V záujme dosiahnutia tohto cieľa sa ministri školstva a kľúčové zainteresované strany musia aktívne zapájať do plánovania a zavádzania únie zručností, aby sa zabezpečil súlad s vnútroštátnymi politikami a prioritami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj zmysluplné a informovanejšie rozhodnutia o reformách a investíciách týkajúcich sa vzdelávania, odbornej prípravy a zručností. Účinnosť oboch rámcov (európskeho vzdelávacieho priestoru a únie zručností) by sa mohla maximalizovať prístupom, ktorý by bol koordinovaný v rámci všetkých politík vzdelávania a odbornej prípravy a zahŕňal by všetky príslušné sektory, ako sú zamestnanosť, sociálne veci, hospodárstvo a finančný sektor. Tým by sa zabezpečil celostný prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave dohodnutý v roku 2021 a zároveň by sa posilnil rozvoj zručností.

Vzhľadom na uvedené a so zreteľom na to, že čoskoro sa na základe hodnotenia prvého cyklu európskeho vzdelávacieho priestoru vykonaného Komisiou začne preskúmanie strategického rámca vrátane cieľov na úrovni EÚ, riadiacej štruktúry a pracovných metód, predsedníctvo vyzýva ministrov, aby uviedli, ako sa podľa nich únia zručností a európsky vzdelávací priestor môžu navzájom dopĺňať a posilňovať, aby sa podporili inkluzívnejšie a nadčasové systémy vzdelávania a odbornej prípravy v celej EÚ a umožnila sa čo najväčšia viditeľnosť a politická podpora dosahovania pokroku vo výstupoch vzdelávania, odbornej prípravy a zručností na európskej úrovni.

S cieľom usmerniť diskusiu o smerovaní predsedníctvo vyzýva ministrov, aby odpovedali na tieto otázky:

1. Ako by sa únia zručností a európsky vzdelávací priestor mohli čo najlepšie navzájom dopĺňať pri zabezpečovaní vysokokvalitného a inkluzívneho vzdelávania a odbornej prípravy pre všetky vzdelávajúce sa osoby a ako pritom zabrániť duplicite a dodatočnému administratívne zaťaženiu?
 2. Ktoré kľúčové prvky únie zručností by sa mali v nadväznosti na prvý cyklus strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave uprednostniť, aby sa ciele európskeho vzdelávacieho priestoru skôr podporili, než aby došlo k odklonu od zamerania na ne, a ako by sa mohlo zjednodušiť riadenie, aby sa zabezpečila väčšia súdržnosť a rýchlejšie a pružnejšie rozhodovanie?
-

Návrh Európskej komisie týkajúci sa riadenia únie zručností

